

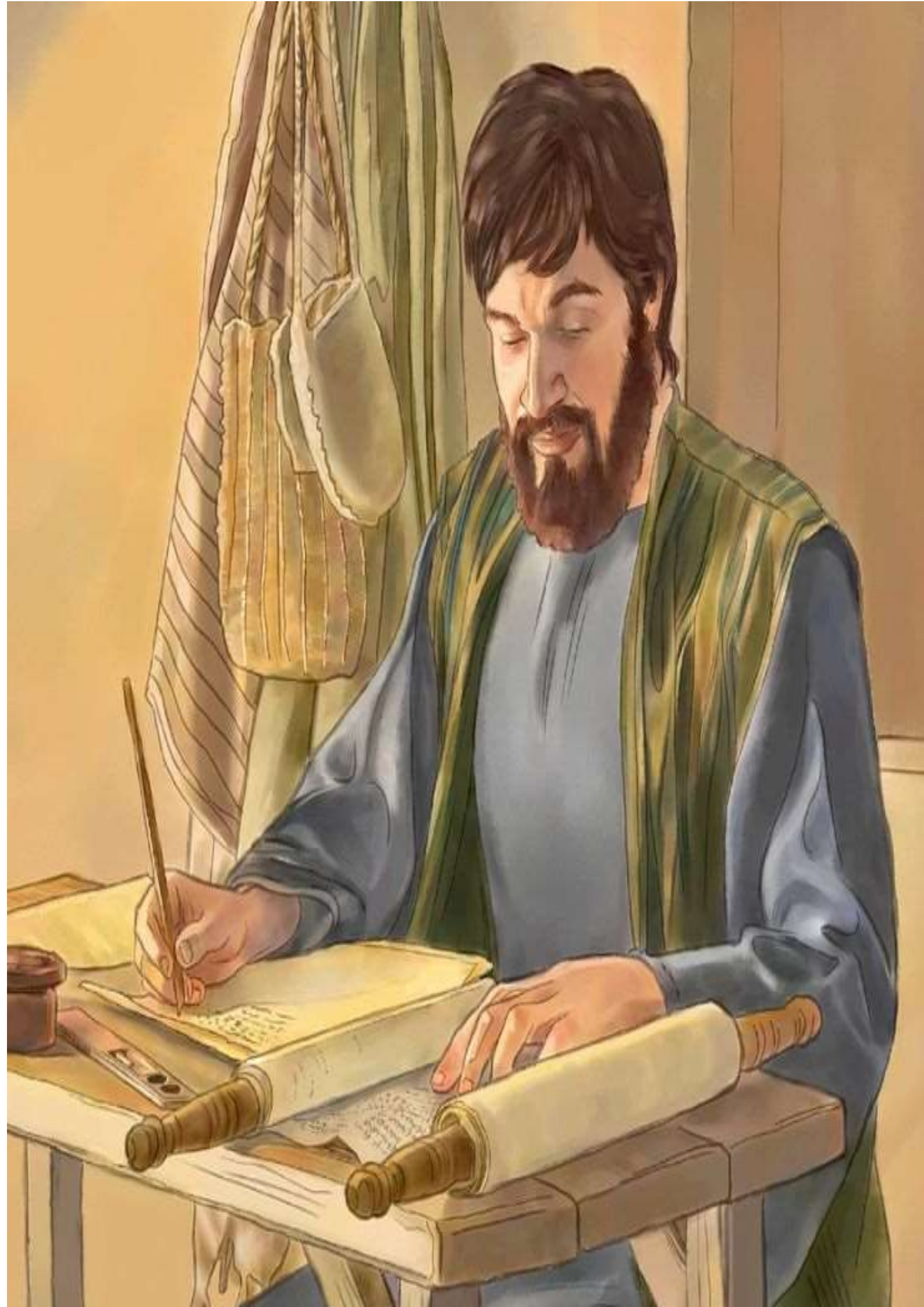
የትርጉም ስራ ሳይንስ

(Translation science)

□ የትርጉም ስራ ሳይንስ

(Translation science)

- ይህም ትርጉም ስራ ቋንቋን እና ባህልን አልፎ እንዲተላለፍ ይረዳል።
- የጽሁፉ አይነት እና ምንነት በትክክል ለተደራሲያን መድረሱን ያረጋግጣል።

☐ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ስራ ሳይንስ

(Bible translation science)

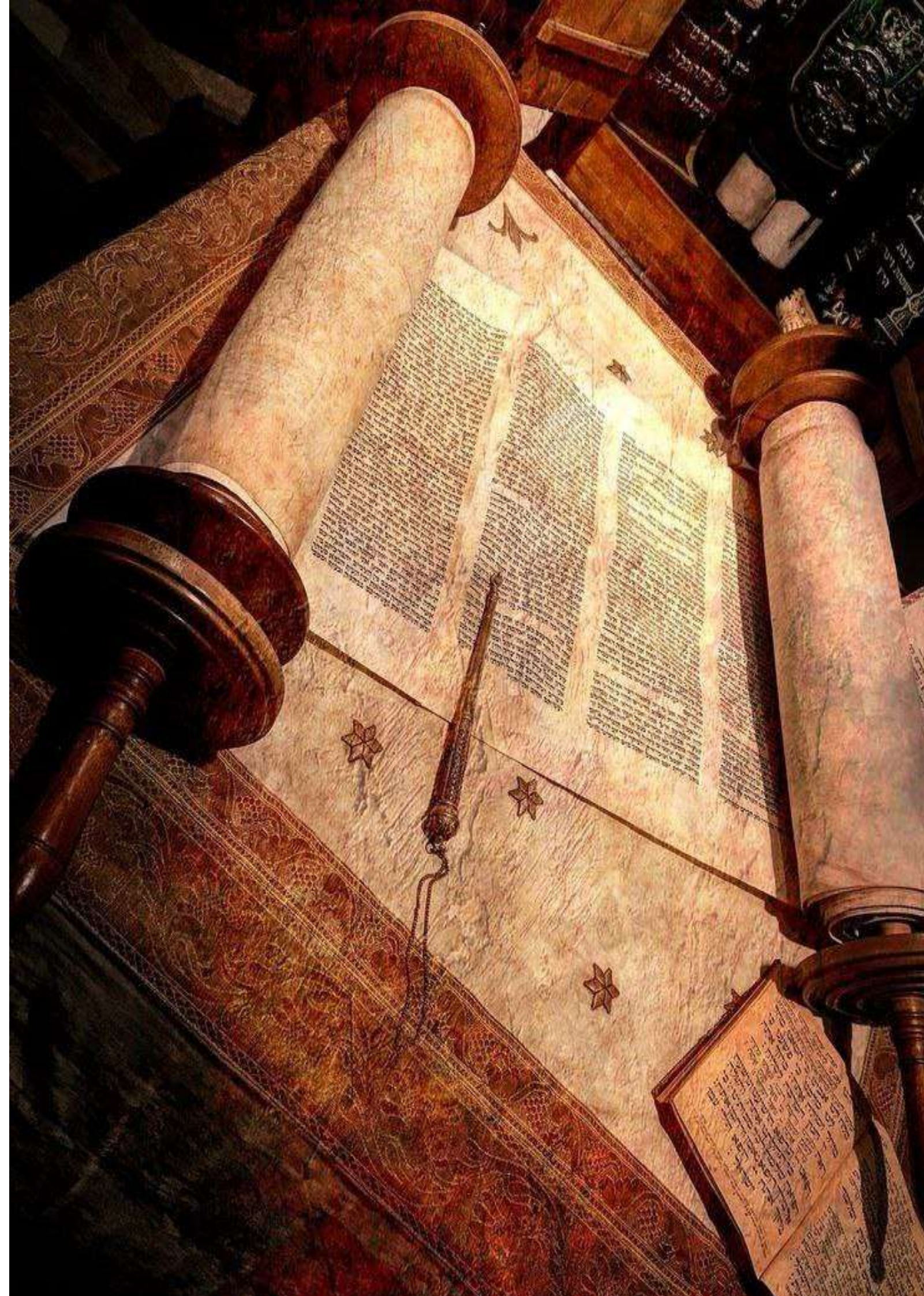
- የትርጉም ስራ ሳይንስ መካከል አንዱ ነው።
- መጽሐፍ ቅዱስ ቋንቋን እና ባህልን አልፎ እንዲተላለፍ ይረዳል።
- ይህም ከቋንቋ ቋንቋ፣ ከባህል ባህል ሲተላለፍ የሃሳብ መሸራረፍ እንዳይኖር የሚረዳ የትርጉም ሂደቶችን የሚያጠና ሳይንስ ነው።

□ የመፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ስራ ግብ

(Intention of Bible Translation)

- መጽሐፍ ቅዱስን ከመጥፋት ይጠብቀዋል።
- በሁለት መንገድ እናየዋለን።
 - ✓ እነርሱም፡- መከለስ እና አዲስ መተርጎም ይባላሉ።
- መከለስ (Revision) - መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ ተተርጉሞ የነበረውን ቋንቋ እንደገና የማሻሻል ሂደት ሲሆን፤
- አዲስ ትርጉም - መጽሐፍ ቅዱስ ተተርጉሞ ወደማያውቅበት ቋንቋ መተርጎም እና ተደራሽ ማድረግ ነው።

□ ሚሲዮኖች እና የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ስራ

(Missiology and Bible Translation)

- ሚሲዮኖች ማለት ወንጌልን ለሰዎች ተደራሽ ስለ ማድረግ የሚያጠነጥን የቴሎኖች ዘርፍ ነው።
- ሰዎች ወንጌልን በማድረስ ላይ ሳሉ ወደሚሄዱበት ስፍራ በእነርሱ ቋንቋ የተተረጎመ መጽሐፍ ቅዱስ ሊይዙ ይገባቸዋል።
- ለዚህም የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ስራ ሳይንስ አስፈላጊ ነው።

□ ሥነ-አፈታትና የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ስራ

(Hermeneutics and Bible Translation)

- መጽሐፍ ቅዱስን ለመተርጎም እሳቤ ውስጥ መግባት ካለባቸው ነገሮች መካከል አንዱ ነው።
- ስነ-አፈታት መጽሐፍ ቅዱስን ስለ ማብራራት የሚያወራ የቲዮሎጂ ዘርፍ ነው።
- ይህም የተተረጎመው ጽሁፍ በምን ዓላማ እና በምን መረዳት እንደተፃፈ ይነግረናል።

የቋንቋ ትንተና

(Linguistic Analysis)

- የቋንቋ ጥናት ለመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ሰራ የጀርባ አጥንት ነው።
- አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚ ከመተርጎሙ በፊት መጽሐፍ ቅዱስ የተፃፈበትን ቋንቋ ሰዋሰውን፣ አገባቡን እንዲሁም መዝገበ ቃላቶችን በደንብ ማወቅ ይጠበቅበታል። ለዚህም ይህ የቋንቋ ጥናት ይጠቅመዋል።
- በቃላት ሽግግር እና ትርጉም ላይ የሚመጡ ልዩነቶችን ተርጓሚዎች እንዲረዱ ያደርጋል።

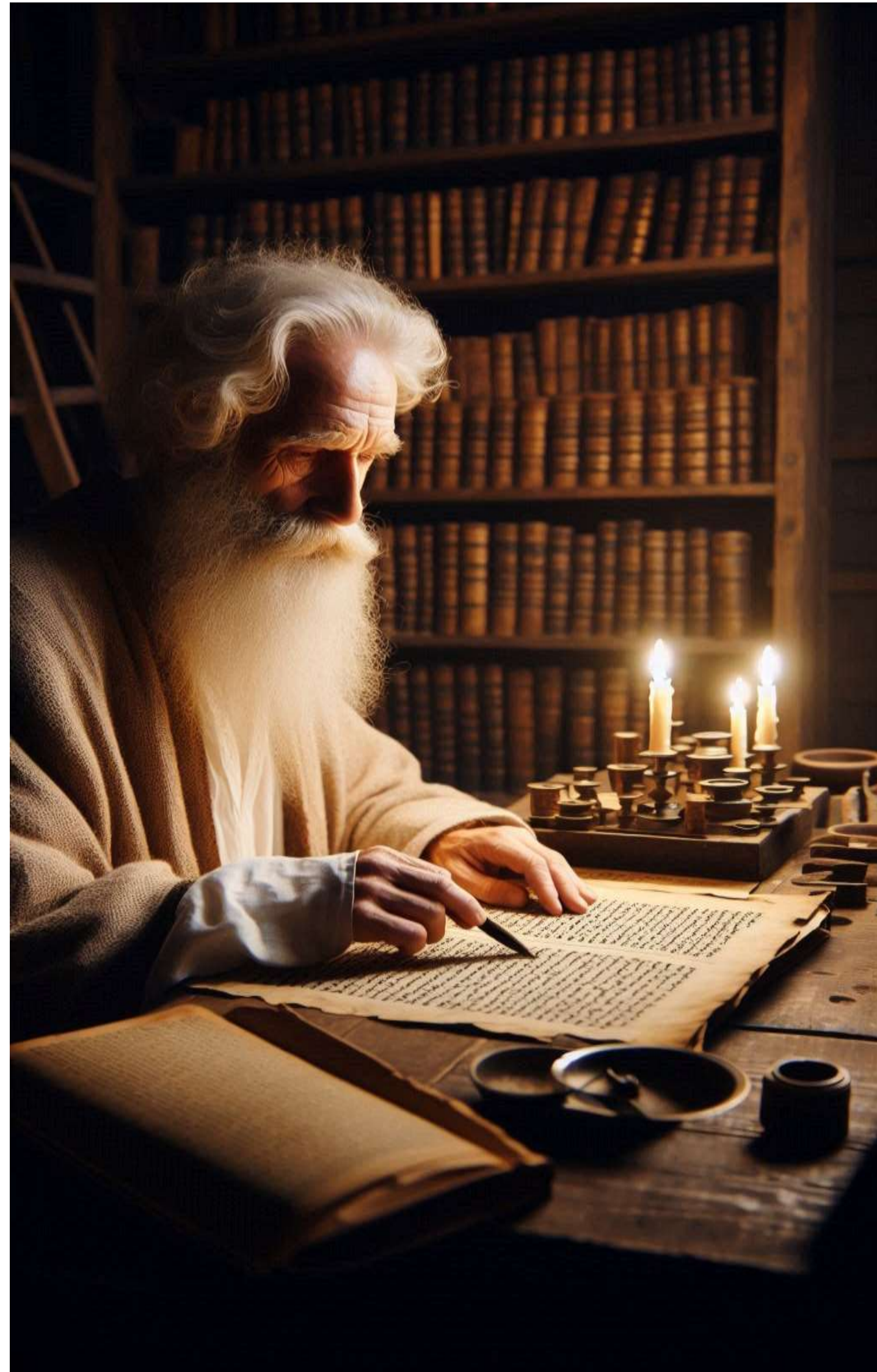
Α α alpha	Β β beta	Γ γ gamma	Δ δ delta
Ε ε epsilon	Ζ ζ zeta	Η η eta	Θ θ theta
Ι ι iota	Κ κ kappa	Λ λ lambda	Μ μ mu
Ν ν nu	Ξ ξ xi	Ο ο omicron	Π π pi
Ρ ρ rho	Σ σ sigma	Τ τ tau	Υ υ upsilon
Φ φ phi	Χ χ chi	Ψ ψ psi	Ω ω omega

ח Chet (Ch)	ז Zayin (Z)	ו Vav (V)	ה He (H)	ד Dalet (D)	ג Gimel (G)	ב Bet (B/V)	א Alef (silent)
ע Ayin (silent)	ס Samech (S)	נ Nun (N)	מ Mem (M)	ל Lamed (L)	כ kaf (K/Kh)	י Yod (Y)	ט Tet (T)
ת Tav (T)	ש Shin (Sh)	ר Resh (R)	ק Qof (Q)	צ Tsadeh (Ts)	פ Peh (P)		

□ ጽሁፋዊ ትንተና

(Textual Criticism)

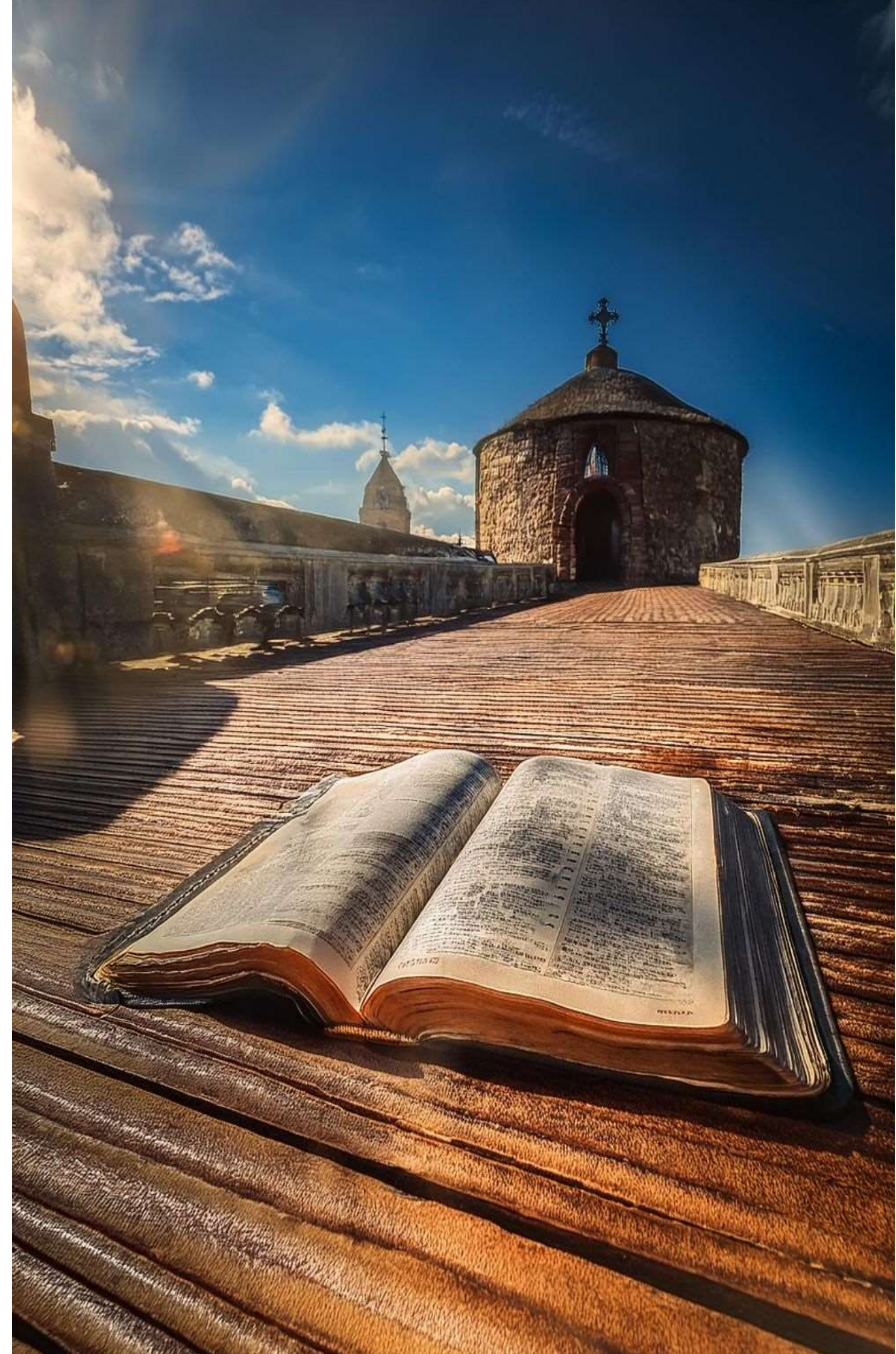
- ቴክስታል ክራቲኒዝም - ብዙ አይነት በእጅ የተፃፉ ጥንታዊ ፅሁፎችን (Manuscript) በማወዳደር ትክክለኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ንባብን ስለመለየት የሚያስረዳ ሳይንስ ነው።
- ይህ ሳይንስ ሰዎች ታማኝነት ያለውን መጽሐፍ እንያነቡ ይረዳል።
- እንዲሁም የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚዎች የተረጎሙበት ዋና ምንጭ ቢጠፋ እንኳን እንደገና መመለስ እንዲቻል ይረዳል።

፩ ታሪካዊ እና ባህላዊ አውድ

(Historical and Cultural Context)

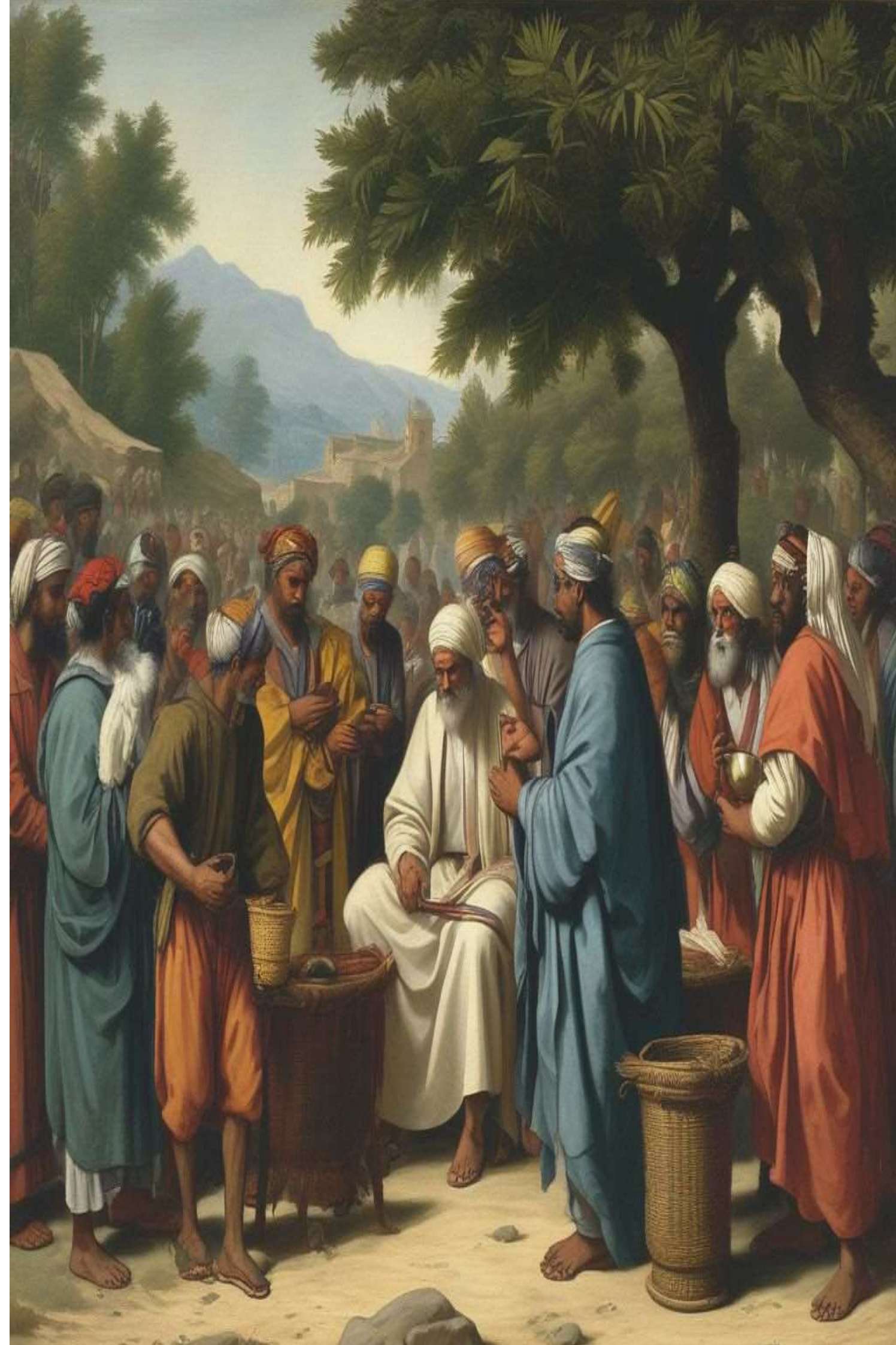
- የጽሁፍ ታሪካዊ እና ባህላዊ አውድ ማወቅ ወሳኝ ከሆኑት ነገሮች መካከል አንዱ ነው።
- ይህም መጽሐፍ ቅዱስን ለመተርጎም፤ መጽሐፍ ቅዱሱ የተፃፈበትን ታሪክ እና ባህል ማወቅ ትክክለኛ ትርጓሜ ለመስጠት ይረዳል።
- ለዚህም የተለያዩ በጊዜው የነበሩ ቅሪተ አካል እንዲሁም ሌሎች ዘመን ተሻጋሪ ማረጋገጫዎች እንደማስረጃ ማቅረብ ይቻላል።
- እነዚህ ማስረጃዎች የተተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስን ለአውነተኛነት ያረጋግጣሉ።

□ ባህላዊ ልምድ

(Cultural Adaptation)

- ባህላዊ ልማድ ሲባል መጽሐፍ ቅዱስ እንዲደርስ ወደ ተፈላገበት ማህበረሰብ ወይም ቋንቋ በትክክል ተዛምዷል የሚለውን የሚያረጋግጥልን ነው።
- ይህም አንድ የማህበረሰብ ክፍል ሰዎች ከኖሩበት፣ ካለፉበት ነገር አንፃር ለማህበረሰቡ የመጀመሪያ መልኩን ሳይለቅ የሚያደርስ ነው።

□ ሥነ-መለኮተዊ ግምት

(Theological consideration)

- የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚዎች የተረጎሙት መጽሐፍ ቅዱስ ከታሪክ አንፃር ብቻ ሳይሆን፤ ከተረጎሙበት ዋና ምንጭ በዶክትሪንም የማይጣረስ ወይም የማይለይ መሆን አለበት።
- ይህ ሲባል ክፍሉ ሊለው ከፈለገው ትርጉም፤ ከአፈታት አንፃር ከመጀመሪያው ጋር ሊጣረስ አይገባም።
- መፅሐፍ ቅዱስ ምን ሊል እንደፈለገ፤ ከሥነ-አፈታት ወ.ዘ.ተ ጋር ሊጣረስ አይገባም።

□ የትርጉም ስራ ሂደት

(Process of Bible Translation)

1. ቅድመ ዝግጅት (Pre-translation)

- ለትርጉም ስራ ጥናትና ዝግጅት ማድረግ።

2. ረቂቅ ጽሁፍ ዝግጅት (Drafting)

- ጽሁፉ መተርጎም ይጀምራል።

3. ክለሳ (Revising)

- ጽሁፉን እንደገና ያጣራል።

4. እርማት (Proof reading)

- የስርዐተ ነጥብ፣የሰዋሰው ችግር ያስተካክላል።

□ ቅድመ ዘግጅት

(Pre translation)

- ጽሁፉ የተቀሳበትን ምንጭ ለመረዳት፣ ለምን እና ለማን እንደተፃፈ የሚያስረዳ የመጀመሪያው የትርጉም ስራ ሂደት - ቅድመ ትርጉም ስራ (Pre- translation) ይባላል።
- በዚህ የትርጉም ሂደት ላይ የጽሁፉ ትርጉም አይጀምርም።
- የምንጭ ጽሁፉን (Source Text) አላማ እንዲሁም ተደራሲያኑን መረዳት የትርጉሙ ስራ ሂደት ላይ ቀዳሚ ነው።
- ይህንን መረዳት ትርጉሙ ትክክለኛ እና ጠቃሚ እንዲሆን ያደርጋል።

□ ረቂቅ ጽሁፍ ዝግጅት

(Drafting)

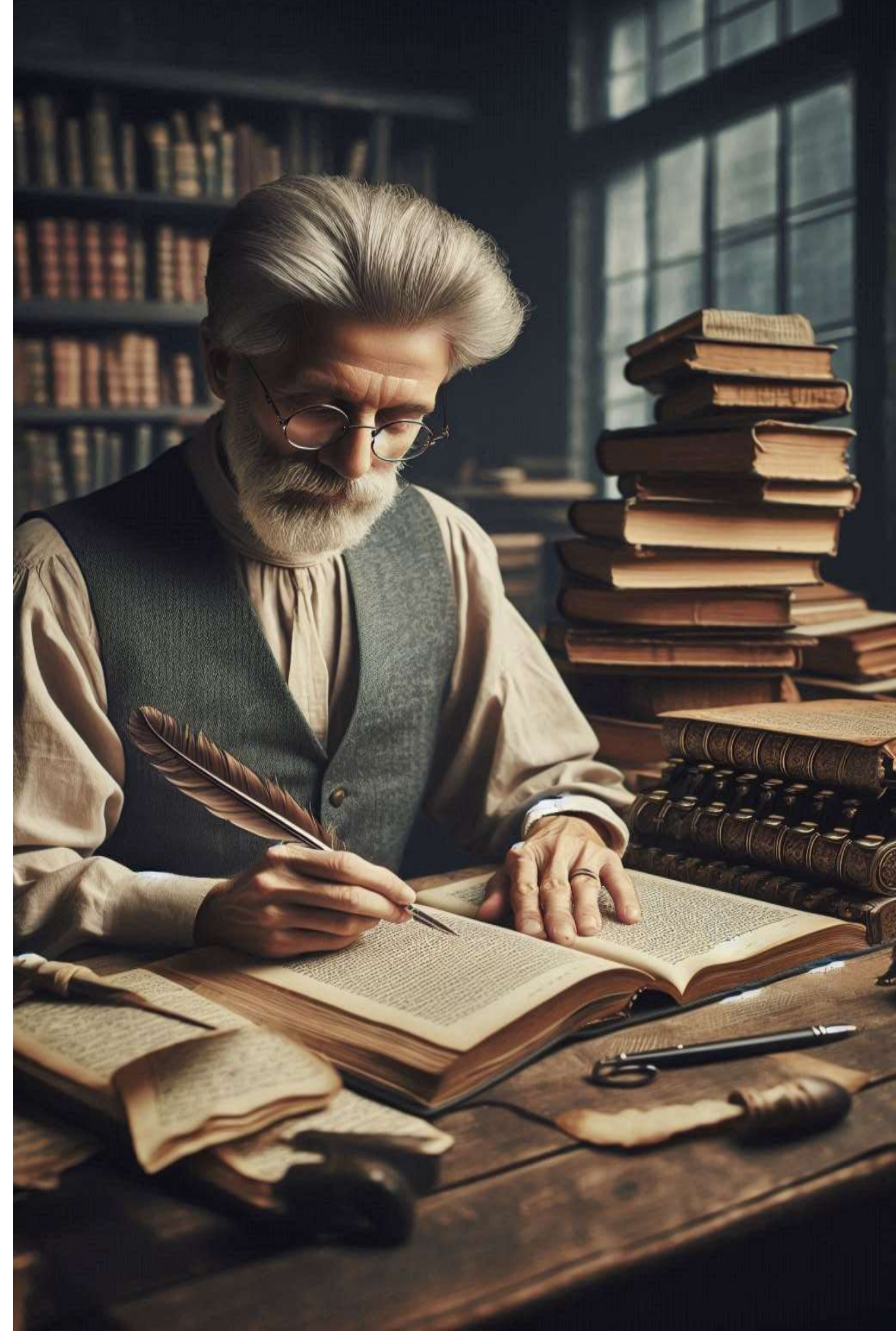
- ይህ ሁለተኛው የትርጉም ሂደት ነው።
- ይህ ጽሁፉን የማርቀቅ ወይም የመጀመሪያ ስሪት የሚጀምርበት ቀዳሚ ሂደት ማራቀቅ (Drafting) ይባላል።
- የጽሁፉን ትርጉም እና አገላለጽ በመጠበቅ ጽሁፉ ወደተፈለገው ቋንቋ፣ ግብ እንዲደርስ ያደርገዋል። ያደርሳል።
- ስለዚህም ይህንን ወሳኝ የትርጉም ስራ ሂደት ያስብለዋል።

□ ክለሳ

(Revising)

- ይህ ሶስተኛው የትርጉም ሂደት ነው።
- የጽሁፉ ትክክለኝነት፣ ተነባቢነት እንዲሁም ለተደራሲያኑ የተገባ መሆኑን የምናረጋግጥበት እና የምናሻሽልበት ሂደት የመከለስ እና የማረም (Revising and Editing) ሂደት ይባላል።
- በሁለተኛው ትርጉም ሂደት ላይ የተጀመረውን ጽሁፍ በዚህ ጊዜ እንደገና ይጣራል።
- ይህም የጽሁፉን ትክክለኛነት፣ ግልፅነት እንዲሁም ጥራትን ያረጋግጣል።

□ እርማት

(Proofreading)

- ይህ የመጨረሻው የትርጉም ሂደት ነው።
- እርማት (Proofreading) በጽሁፉ ውስጥ የስርዐተ ነጥብ ወይም የሰዋሰው ችግር ካለ የሚያስተካክልልን የመጨረሻው የትርጉም ስራ ሂደት ይባላል።
- ይህ የትርጉም ስራ ሂደት ስህተትን መለየት እና ማረም ላይ ያተኩራል። ይህም ጽሁፉ ስህተት አልባ እንዲሆን ያደርጋል።
- በመከለስ እና ማረም ላይ የታለፉ ወይም የተረሱ ስህተቶችን መልሶ ያርማል።

□ የተርጓሚዎች አጣብቂኝ

(Challenges of Translators)

- ተርጓሚዎች በዋናዎቹ ቋንቋዎች እና በተደራሲያኑ ቋንቋ መካከል አሻሚ ቦታ ላይ ተቀምጠዋል።
- ትርጉሙ ለዋናው ቋንቋ ታማኝ መሆን አለበት? ወይስ ለተደራሲያኑ ቋንቋ ነው ታማኝ መሆን ያለበት?
- ለዋናው በጣም ከተጠጉ ተደራሲያኑ ባይገባቸውስ ወይም ትርጉም ባይሰጣቸውስ?
- ለተደራሲያኑ በጣም ከተጠጉ ለዋናው ቋንቋ ታማኝ ባይሆኑስ?
- ሁለቱም ችግር ነው።

☐ የትርጉም አይነቶች

(Modes of Translation)

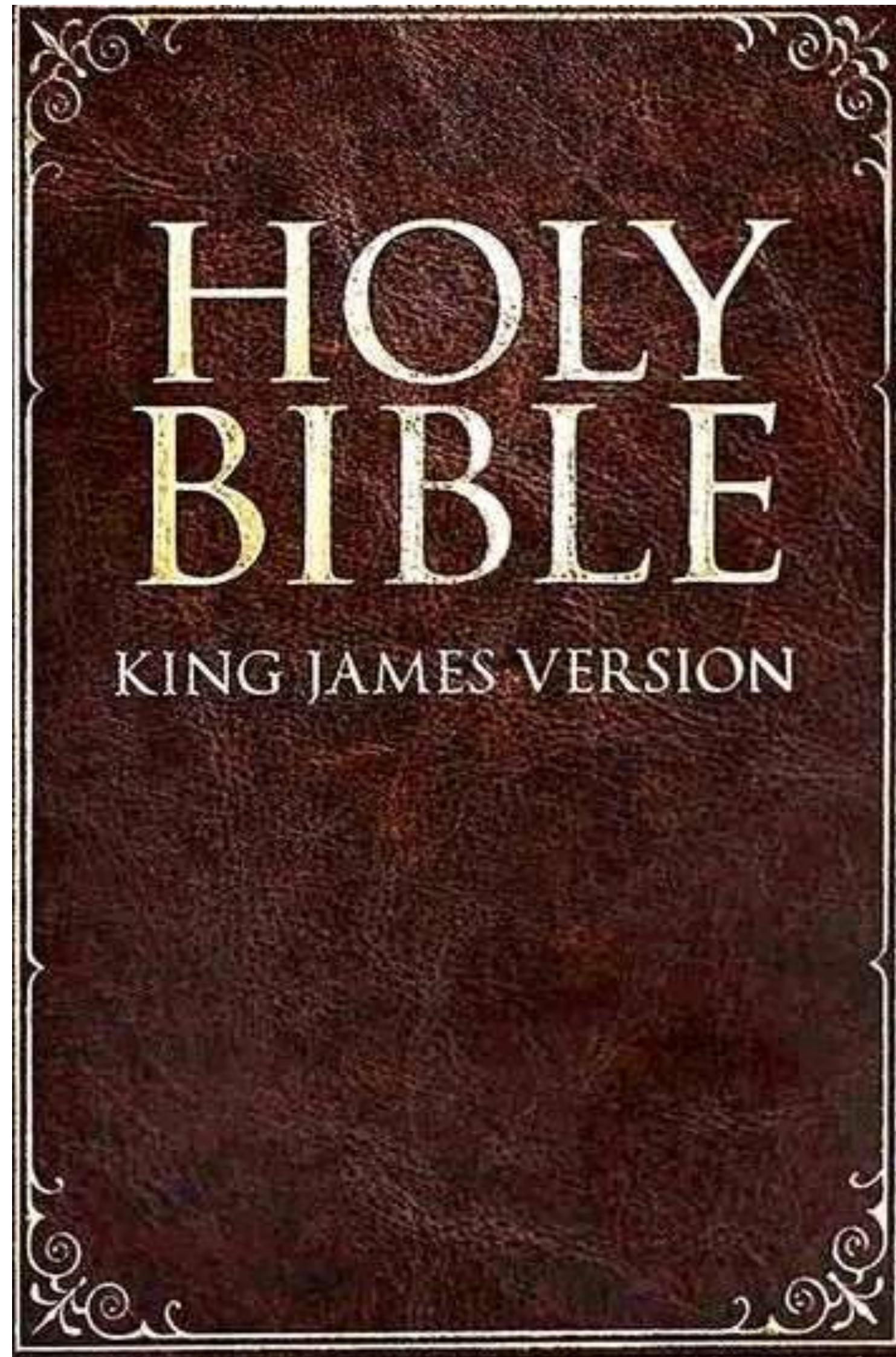
- የተርጓሚዎችን አጣብቂኝን ለመቅረፍ በተደረጉ ብዙ ጥረቶች አራት ዓይነት የትርጉም ሞዴሎች ተፈጥረዋል።
- በዚህም ረገድ አመርቂ ውጤት ማግኘት ተችሏል።
እነርሱም፦
 - ✓ ቃል በቃል ትርጉም (Literal translation)
 - ✓ ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ (Dynamic equivalence)
 - ✓ ኦፕቲማል ኢኩዊቫለንስ (Optimal equivalence)
 - ✓ ፓራፍሬዝ ትርጉም (Paraphrase) ይባላሉ።

□ የቃል በቃል ትርጉም

(Literal Translation)

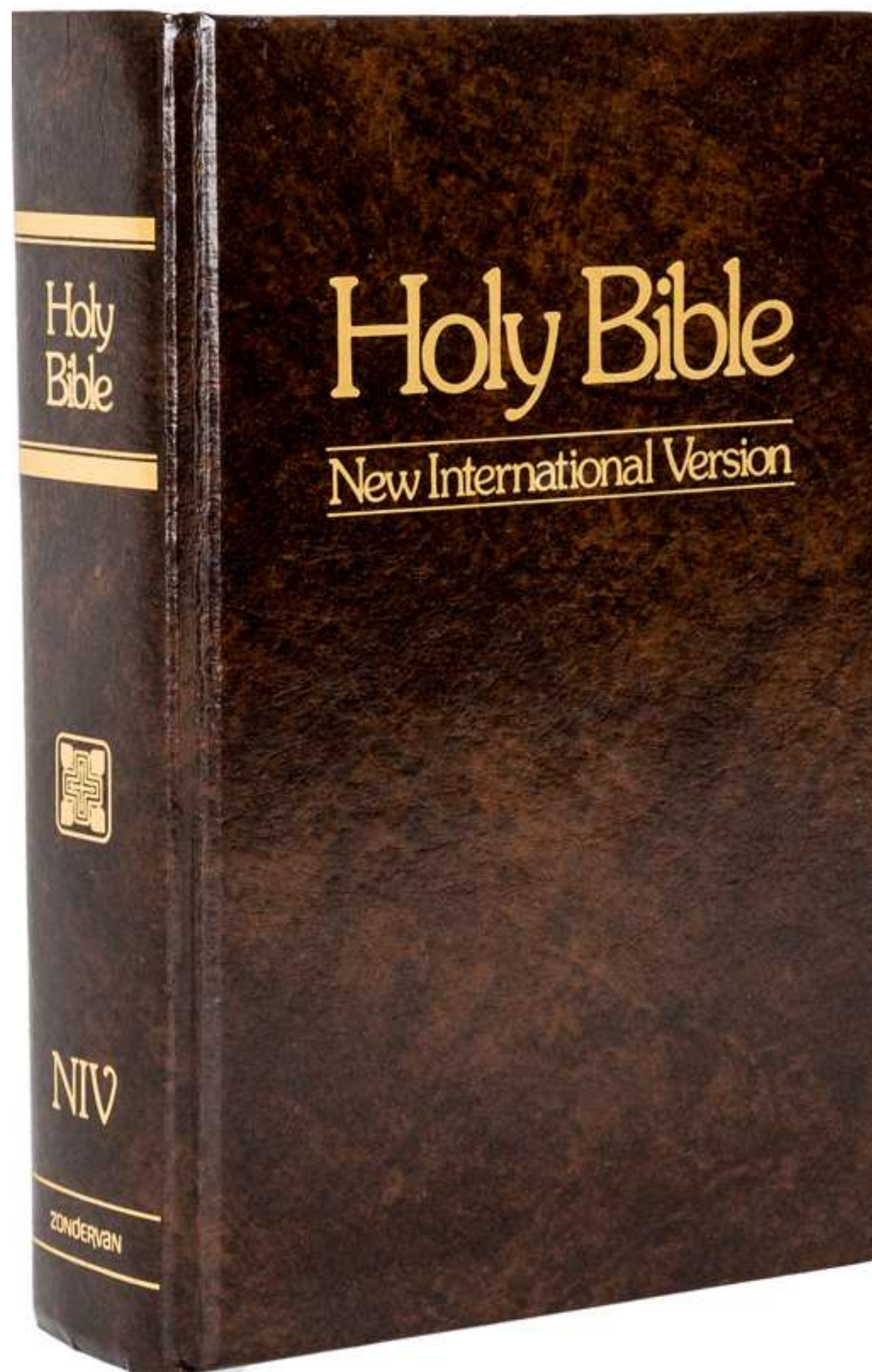
- በሌላ ስሙ ፎርማል ኢኩዊቫለንስ (Formal Equivalence) በመባል ይታወቃል።
- የቃል በቃል ትርጉም ሲሆን ለምንጭ ቋንቋ ታማኝ ነው።
- ይህንን ዓይነት ትርጉም ማንበብ የግሪክና የዕብራይስጥ መጽሐፍ ቅዱስ በሌላ ቋንቋ እንደማንበብ ነው።
- ከዚህም ምንጭ ጽሁፉ ሊናገር የፈለገውን ራሱኑ እናገኘዋለን። ይህም ለተደራሲያኑ የሚጠቅም ነው።
- ነገር ግን ከምንጭ ጽሁፉ ወደ ተፈለገው ቋንቋ ሲተረጎም ትርጉሙን ሊያጣ ይችላል።
- KJV, NKJV, NASV, ESV ትርጉሞች ከዚህ ውስጥ ይጠቀሳሉ።

□ ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ

(Dynamic Equivalence)

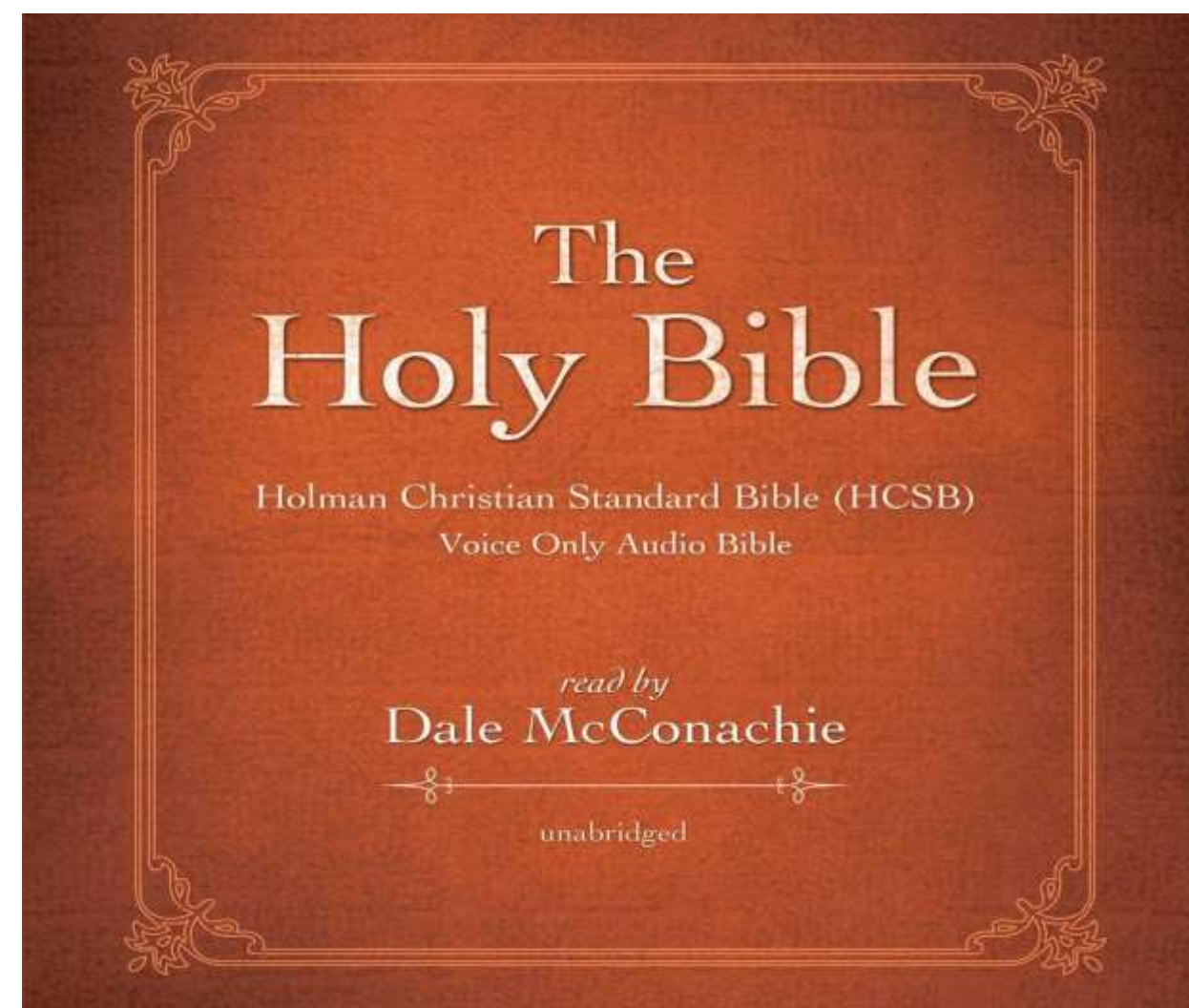
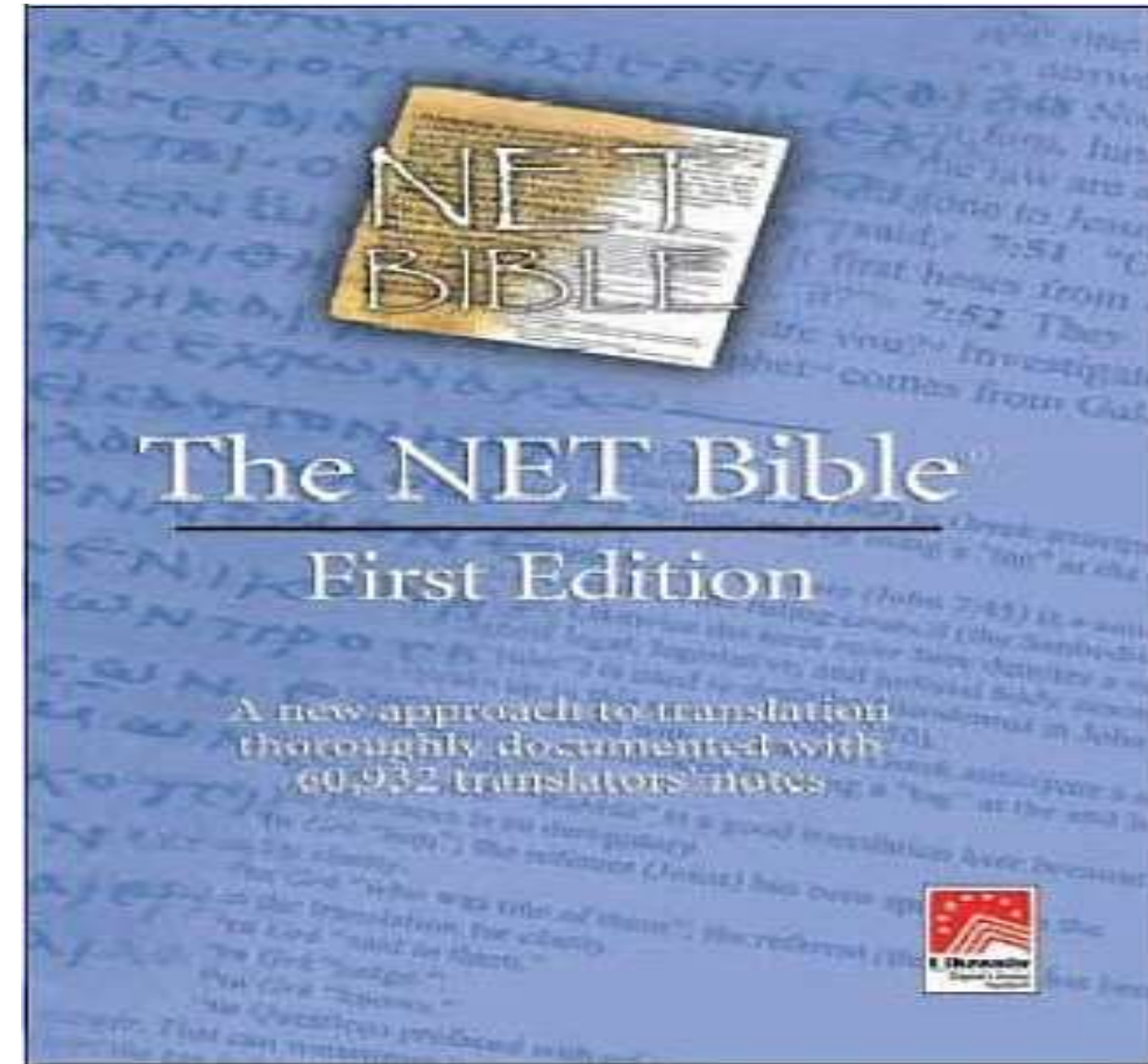
- ሌላኛው የትርጉም አይነት ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ
(Dynamic Equivalence) ሲሆን **የሀሳብ-ለሀሳብ** ትርጉም
ነው።
- ይህ ትርጉም ለቃላቱ ሳይሆን ለሀሳቡ ታማኝ ነው።
- ይህንን ዓይነት ትርጉም ማንበብ የፀሀፊዎቹን ሀሳብ
ለማስተላለፍ ይሞክራል።
- በአብዛኛው ጊዜ አጭር ቃል፣ ዓረፍተ-ነገር፣ አንቀፅ
እንዲሁም ቀላል መዝገበ ቃላት ይጠቀማል።
- በጽሁፉ ውስጥ ያሉ ባህላዊ ልማዶችን ግልፅ ለማድረግ
ይፈልጋል።
- RSV, NRSV, NIV, NLT ትርጉሞች ውስጥ ይጠቀሳሉ።

□ ኦፕቲማል ኢኩዊቫለንስ

(Optimal Equivalence)

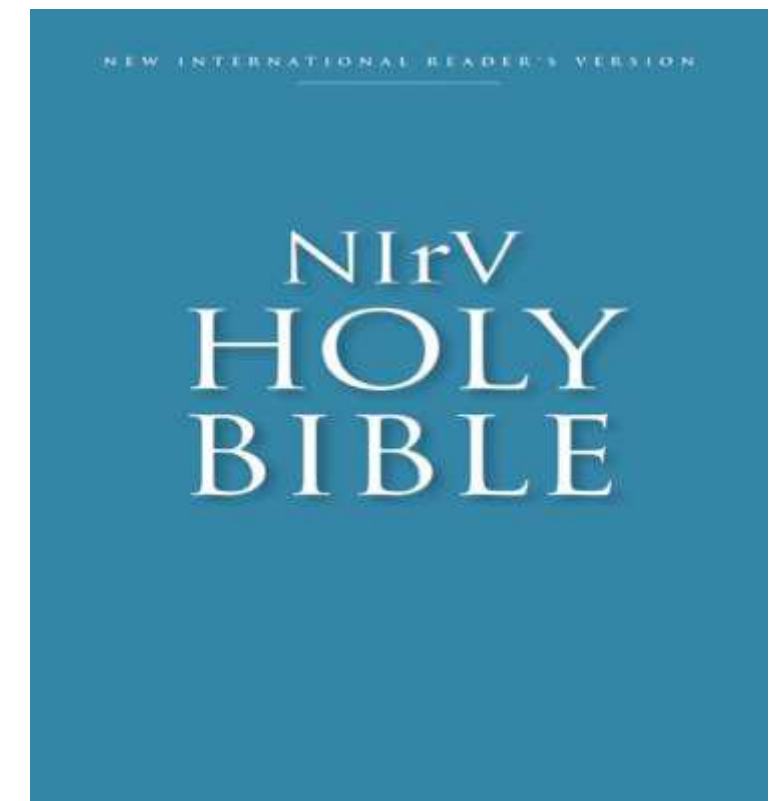
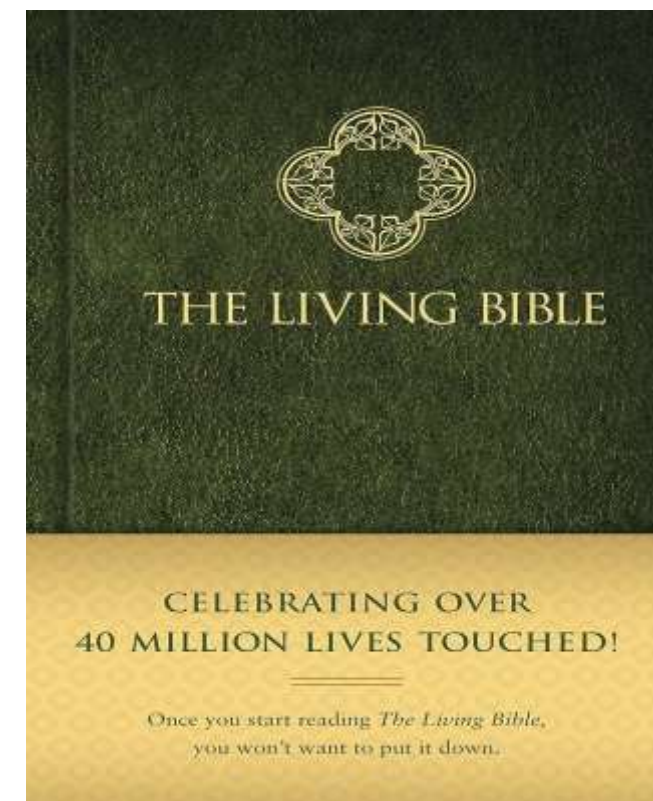
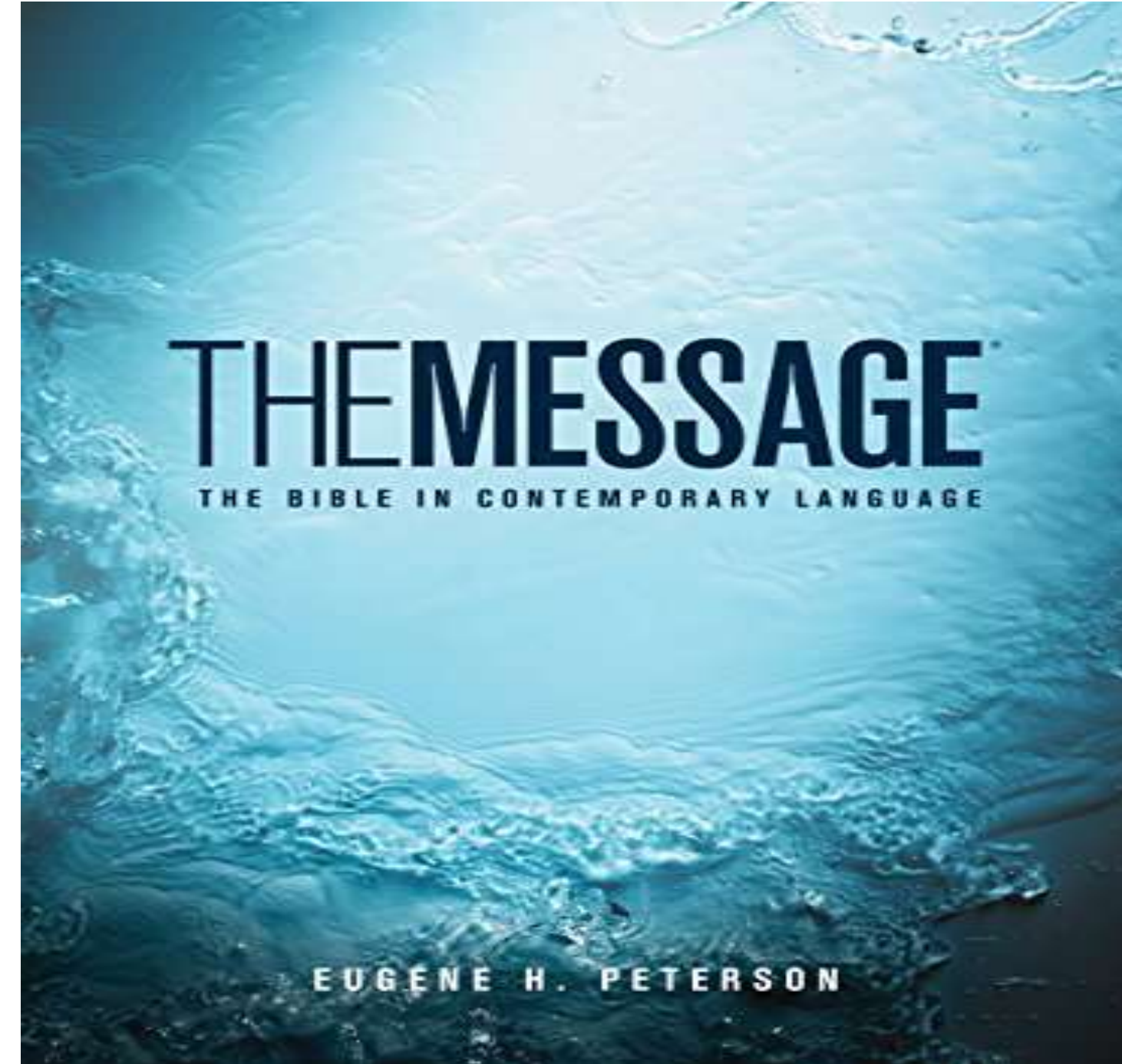
- ኦፕቲማል ኢኩዊቫለንስ በ ቃል-በቃል ትርጉም እና በዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ መሃከል ላይ የሚገኝ ነው።
- ይህም ቃል-በቃል ትርጉም መጠቀም ከተቻለ እንዲሁም ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ መጠቀም ካስፈለገ እንጠቀማለን።
- አንዳንድ ጊዜ የቃል-በቃል ትርጉም ለመረዳት ከባድ የሆነ እንዲሁም ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ የተስተካከለ አቀማመጥ ያለው ሊመስል ይችላል። እነዚህን የሚያስታርቅልን ነው።
- HCSV, NET ትርጉሞች ይጠቀሳሉ።

□ ፓራፍሬዝ

(Paraphrase)

- ፓራፍሬዝ ትርጉም አይደለም። ፍቺ ነው።
- ከምንጭ ጽሁፍ የተለየ ቃል ይጠቀማል።
- ፓራፍሬዝ በደንብ የተብራራ፣ አጠር ያለ ቃላት የሚጠቀም ቢመስልም የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት የሚያጠፋ የጽሁፍ አይነት ነው።
- በዚህ የትርጉም አይነት በጣም የሚታወቀው THE MESSAGE በመባል ይታወቃል።
- The living bible, The Message, NlrV ትርጉሞች ይካተታል።

□ የትኛውን ብንጠቀም ይቻላል?

(Which one should we use?)

- አንድ የትርጉም አይነት ብቻ አለመጠቀም።
- የተለያዩ የትርጉም አይነቶችን መጠቀም ለተሻለ እውቀት አስተዋፅኦ አለው።
- ፓራፍሬዝ የተባለውን የትርጉም አይነት አለመጠቀም።
 - ✓ ምክንያቱም የምንጭ ጽሁፉ የተለየ ቃላት ስለሚጠቀም የምንጩን መልዕክት ሊያጠፋ ይችላል።

ቃል በቃል ትርጉም	ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ	አፕቲማል ኢኩዊቫለንስ	ፓራፍሬዝ
ከምንጩ ጽሁፍ ጋር ተመሳሳይ ቃላት ይጠቀማል።	ከምንጩ ጽሁፍ አጠር ያለ ቃላት ይጠቀማል።	ጥሩውን ምንጭ ይጠቀማል።	ከምንጩ ጽሁፍ የተለየ ቃላት ይጠቀማል።
የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት ይጠብቃል።	የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት በተቻለ መጠን ይጠብቃል።	ከሁለቱ ምንጭ ጽሁፉን በትክክል የተረጎመውን ይዞ ይቀጥላል።	የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት አይጠብቅም።
የቃል በቃል ትርጉም ስለሆነ አንዳንዴ ሲተረጎም ትርጉሙን ሊያጣ ይችላል የሚሉ አስተሳሰቦች አሉ።	በምንጭ ጽሁፉ ውስጥ ያሉትን ባህላዊ እና ታሪካዊ ልማዶች ያሳያል።	ምን ሲሆን ቃል በቃል፣ ምን ሲሆን ዳይናሚክ ኢኩዊቫለንስ እንደሚሆን መገመት ያዳግታል።	አጠር አጠር ያሉ ቃላትን ስለሚጠቀም በደንብ የተብራራ ቢመስልም የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት የሚያጠፋ ነው።
“Be careful for nothing; but in everything by prayer and supplication with thanksgiving let your requests be made known unto God.” <i>Philippians 4:6 in KJV</i>	“Do not be anxious about anything, but in everything, by prayer and petition, with thanksgiving, present your requests to God.” <i>Philippians 4:6 in NIV</i>	“Don’t worry about anything; instead, pray about everything. Tell God what you need, and thank him for all he has done.” <i>Philippians 4:6 in NLT</i>	“Don’t fret or worry. Instead of worrying, pray. Let petitions and praises shape your worries into prayers, letting God know your concerns.” <i>Philippians 4:6 in the Message bible</i>

□ በትርጉም ላይ የሚነሱ ትቶቶች

(Critics of modes of Translation)

- ቃል በቃል ትርጉም (Literal translation)
 - “የእግዚአብሔር ቃልን ከሰዎች ጋር አያገናኝም።”
- ዳይናሚክ ኢኩቫለንስ (Dynamic equivalence)
 - “ምንጩ ጽሁፍ ላይ ያለውን ቃል-በቃል ስለማይተረጎም ምን አይነት ጥፋት እንደጠፋ አይታወቅም።”
- አፕቲማል ኢኩቫለንስ (Optimal equivalence)
 - “የት ቦታ ላይ ቃል-በቃል፤ የትኛው ቦታ ላይ ደግሞ ዳይናሚክ ተጠቅሟል?”
- ፓራፍሬዝ ትርጉም (Paraphrase)
 - “አጠር አጠር ያሉ ቃላትን ስለሚጠቀም በደንብ የተባራራ ቢመስልም የምንጭ ጽሁፉን መልዕክት የሚያጠፋ ነው።”

